

Передплата

на «РУСЛАНА» вноситься:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор!
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 170 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділі і руских свят
о 5½ год пополуудни

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. І.
пл. Домбровського (Хорунщини). Ек-
спедиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гансмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
дяки і приватні донесеня по
30 с. від стрічки.

Голоси про різдвяну програму Німців.

(Конець).

З кругів вірноконституційної шляхти пишуть до Reichswehr: «Се не є тайною, що Німці рішили ся на сей крок в тій надії, що з оповіщенням їх програми подасть ся уступки що-до головного домаганя Чехам. Тепер вже відомо, що Чехи не лише основно застановлять ся над сєю програмою, але й з свого боку видадуть відповідь, а також є за новими переговорами, а все те під услівем дальшої обструкції. Колиб здійснив ся сей намір Чехів, тоді все було-б на марно а скликанє конференції було би безцільне. Засіданя передріздвяні можуть тривати найдовше до 19. с. м. Колиб дальше тривала чеська обструкція, не можна-б ухвалити навіть бюджетової провізорії і правительству нічого-б не оставало, як знов хватити ся §. 14-го. Все отже було-б заквестіоноване, колиб Чехи стояли на становищі відплати. Їх проводирі впевняють, що міністер-президент поробив їм обіцянки що-до языкової справи; они заявляють, що они не можуть пристати на подрібне вичисленє случаїв, в котрих чеська мова урядова має бути уживана у внутрішній службї, а так само не можуть згодити ся на спосіб полагоди справи урядників; они вимагають також, щоби яко першу жертву принесено їм кабінет Кербера. Чехи імовірно виступлять з своєю предлоγοю в слїдуючїм тижні. Сподівають ся тоді, що др. Кербер забере ся до скликаня конференції угодової, але zarazом буде вимагати, щоби він не був приневолений переводити державних конечностей §-ом 14-им. Супроти важних і невідложних справ не може міністер-президент довше терпіти обструкції. Чехи мусять отже в 14-х днях рішити ся (се було писанє перед тижнем), чи дальше хотять надуживати єствовавє парламенту, чи залишать обструкцію».

«Alldeutsche Correspondenz» оповіщує письмо д-ра Барайтера (теперішного шефа Шенериянців), в котрім ось як висловлює ся про німецьку предлогу: «Она оправдала нашї побюваня; сей плян є більше як відворот, се є нікчємна задача. Наше народне єство продає ся Чехам».

Людовець німецький Праде висловив ся ось як в сїй справі: «Начерк сей можна уважати щасливою розвязкою, однакж він є зневірливий і малу на се покладає надію. Начерком сим показали Німці свою готовість уладженя языкових відносин і для евентуального окройованя давали би правительству директиву для полагоди языкового питаня в Чехах. Можна жалувати, що Всенімці обидвох таборів відсунули ся від нарад з мотивом, що перед заведенєм німецької державної мови не вдають ся в ніякі переговори, бо мали би добру нагоду висловити свої погляди про німецьку державну мову. Замість того обмежили ся до засто-

роги і тим спиняють конечну, спільну роботу. Розумінє «державної мови» може бути доперва по управильненю загальних національних відносин передожене в дійсність і не виключає зовсім внутрішню чеську мову урядову в Чехах, італійську в Дальмації і т. д. Думаємо однак, що державна мова може бути заведена лише державним законом і було би означене в законних постановках, що німецька мова має бути заведена в певних державних адміністративних тілах, школах і т. д. як і виключно бути уживаною в урядовано поміж властями поодиноких країв. — Що-до поділу на дві часті Чех, то треба щиро признати, що голословний висказ поділу не має ваги. Сей поділ так як і державна мова набирає доперва змісту по добре обдуманім укладї, котрий підносить поділ до значіня поважного політичного домаганя. Для Чех є инші відносини міродатними, як для інших країв. З сего виходило би, що инші послї могли би прилучити ся до бажань німецьких послів з Чех, наколиб они застерегли ся в своїх краях що-до приміненя тих самих основ. Се є природно, що Німці в Чехах вступають ся за управильненєм, яке не доторкує ся інших країв, іменно о много некориснійше положеню Моравії. Впрочім обезпеченє національного стану посіданя Німців в Чехах є також інтересом державним, бо тим способом кладе ся підвалину до можливого мира. Управильненє языкової справи може відбувати ся краями, але питаня державної мови, яка повинна бути рівноважна для всіх країв, не повинна доторкувати розвязка языкових справ в поодиноких краях.

З табору вірноконституційної шляхти запевняють в N. fr. Presse, що при переговорах Чехам не ставлено услівя залишеня обструкції, бо не хотять робити пресії, хоч се річ певна, що без розєму неможлива така акція.

Чеський виконний комітет нараджував ся над програмою Німців і вибрав виділ з 13 членів для виробу предлоги чеської.

Politik сумніває ся, щоби все те могло довести вже перед Різдом до такого ладу, щоби бюджетова провізорія могла бути парламентарно полагоджена.

Стапінський в Америці.

Про місію пос. Стапінського пише польський тижневник в Толєдо стані Огіо «Амегука» з дня 22. падолиста с. р. ось що: В послїдних роках було кілька місяц з Польщі до польского люду в Союзних Державах Північної Америки. Був тут проф. Габданк-Дуніковський, п. Лєваковский, п. Жигм. Баліцький, кс. Вавжинець, полк. Мілковський і тепер є п. Ян Стапінський. Відтак переходить автор статї, що кождий з тих емісарів обіцював, а що додержав, доходить до дуже некорисних вислїдів вєїх тих місяц; тільки за одними складками на Скарб Народний в Раперсвілю заявляє ся.

Дальше подає короткий зміст сего, що п. Стапінський обіцював на публичних зборах: 1)

Створенє опіки над польськими переселенцями поза границями краю. 2) Утворенє в америкальских пристанях домів опіки і вивідуваня за працю для Поляків, сьвіжо прибуваючих до Америки. 3) Основанє філій галицького банку в кількох більших америкальских містах, щоби улекшити Полякам пересиланє грошей до Галичини. 4) Вказуванє Полякам, які хочуть повернути до краю, щоби купували ґрунти від кн. Чарторийскої. 5) Щоби Поляки, які втікли з Галичини перед службою в австрійськїм війську, писали листи до п. Стапінського до Львова, то він виробить їм вільний поворот. 6) Щоби Поляки посилали шлюбні метрики і крещеня до випису в книги населеня в Галичині, щоби тамошні (галицькі) власти не вважали їх нелегальними».

Потребу здійсненя тих всіх цілий — каже дальше «Амегука», п. Стапінський підпірає тим, що Русини в Галичині не хочуть більше слухати польської шляхти. В своїх промовах він заґриває польський люд, щоби не навидів Русинів і Німців, як ворогів польської народности. Вкінці обіцює два тисячі доларів на основанє «Дому опіки і праці» в Новім Йорку.

«Амегука» виказує, що краєвий виділ не має можности опікувати ся емігрантами поза краєм, бо не має там жадної власти, а «добродійність» польської шляхти називає простим обманом. «Що би ти сказав, читачу — аргументує — коли би до тебе прийшов злодій, що вкрав тобі 100 доларів, а тепер хоче віддати тобі 10 центів, коли зобов'язеш ся присягою, що не будеш мав до него жадної претенсії, ані не будеш на судї свідчити проти него? Отже польска шляхта, яка визискувала польський люд через цілі столїтя і держала єго з темноті, присилає тепер до люду свого адвоката, щоби угодив ся з людом, що за «дім опіки» позволить і дальше визискувати себе і бути темним. Се може лежати в інтересї визискувачів, щоби істнували «доми опіки», бо як завядто визискуваний зачне нарікати, то можна єму випінути сю «ласку», але не треба признавати ся до вини. Однак не повинно лежати в інтересї людового посла, щоби намовляв люд до повіреня в «паньську ласку». Се ганьба! Два тисячі доларів від збанкрутованих шляхтичів, «яким ніхто не хоче нічо повичити», для Поляків в Америці, які мають досить грошей, аби «вернути до краю і викупити ґрунти!» Як вам се подобає ся? Панє Стапінський, скажіть, пане, своїм клієнтам, щоби ті два тисячі доларів жертвовали на учителів в Галичині, яким грозить голодова смерть. Скажіть, пане, в краю, щоби купили хлїба для тих бідних волокитів робітників, що по три доби не мають що до уст вложити».

Що-до посередництва в праці, то «Амегука» заявляє, що приватні америкальські агенти сумлїнійше і енерґічнійше старають ся о се, а філії галицьких банків є в кождім більшїм місті Північної Америки, а коли краєвий банк не має такого заступництва, то се єго вина. Отже всі ті проєкти се є оперетковий виступ пос. Стапінського, а властивою їх цілю є наче прикрасити головний єго намір, с. є рееміґрацію америкальских Поляків до Галичини. «Пан Стапінський — каже статя — чванить ся, що на сю ціль від Краєвого Виділу одержав 600 К на кошти подорожя до Америки. Нам здає ся, що се не приносить жадної чести п. Стапінському. По перше, сї гроші виплатив самовільно пан Пі

вільський(?), без ухвали союму — що є безправ-
вем. Протів такого безправя, такого видавання
людових грошей, повинен був п. Стапінський
запротестувати — а хотів би через те і відняв
собі був можливість виїзду до Америки. Хто хоче
уходити за щирого оборонця люду, то дійсно
вчинив би, удаючи ся до люду з просьбою о
підмогу, чим до збанкрутованих шляхтичів, які
вже не мають чим перекуплювати.

(Конець буде).

Хліборобський страйк в державній раді.

Промова пос. Дашиńskiego.

(Дальше)

„Муж науки“ в ролі поліціянта.

Признаю ся панам отверто — говорив даль-
ше бесідник — коли я мав 14 літ, то вже мене,
як ученика п'ятої класи гімназійної, обжалу-
вано о обиду мавстату. (Слухайте, слухайте!) Я
був малим хлопцем і слідчий судия хотів зедна-
ти собі мене привітливою, частуючи мене па-
піросками; але я сказав ему, що від папіросок
робить ся мені недобре, що ще не вмю курити
(жива веселість). А яка була причина того все-
го? Я видрукуював був вірш протів Габсбургів,
написаний моім 16-літнім братом (слухайте!
слухайте!). А коли ми відтак станули перед при-
сяглими, то всі силували ся, аби нас дівчаків
якось увільнити і дійсно таки увільнено мене і
мого брата. Але як би се було, коли би такий
„чоловік науки“ вліз був межі судіїв (жива ве-
селість), як тоді сирава виглядала би, колиб та-
кий пан прийшов і сказав: Глядіть, глядіть, па-
нове, престол Габсбургів колибає ся! Хлопці ви-
дали газету! (жива веселість), яку ще до того
сковфіковано! (повонний загальний сміх).

Отсе, панове, се доперва льогіка! Хотів би
розстрій сеї палати Бог знає як далеко посунув
ся, на інших лавках сеї палати ніколи не по-
розуміють таких річий. Завсїгди будуть тракту-
вати з погордою „чоловіка науки“, професора
університету, коли виступить супроти молодіжи
в сей спосіб! Але така політична нуля, якою був
пан посол Гломбінський аж до своєї вчерашньої
безіди, може на разі лише скористати з того,
що як „патріот“ воює протів бідних, пригнетених
до землі хлопців та очернює їх. Забуває він,
що Русини є бідним народом, що боре ся за
своє право; супроти них є він легко жостоким.
Але я кажу: Жостокий чоловік є zarazом бол-
гузом (живі потакуваня) і тому також не маєм
чого дивувати ся, коли сї старі пани з сивимо
волосем приходять сюди і говорять: Наше житє
загрожено, боїмо ся, щоби Русини не вигнали
нас за Сян! Отже 3,000,000 Русинів викине
1,600,000 Поляків; а при тїм треба взяти на у-
вагу, що Поляки мають по своїй стороні уря-
дників і прасу, намісника, величезну репрезен-
таційну тут в парламенті, грошеві средства і т. д.
і т. д. Ся жостокість іде в парі з боязливостію,
яка тягом кричить: Ратунку, помочи! Руси
хочуть нас вакинути.

Заява супроти руских шовіністів.

Я дійшов до сеї точки, де хочу говорити
про Русинів. Як довго річ іде про економічну
борбу, я душею і тілом стаю до диспозиції бід-
ним страйкуючим хлопам. Як довго веде ся
економічна страйкова борба, так довго я готов
і завсїгди буду готов помагати рускому населеню.
Але колиб дійшло до сего, щоби з того пожи-
точного і зрозумілого, класового руху вивязав
ся шовіністичний рух, тоді буду сему протівний
не лише яко Поляк, але також, як розумний
соціаліст.

Мушу заявити, що ключ прогнання Поляків
поза Сян є не лише смішним, але прямо для
Русинів шкідливим. Знаєте, панове, чому? Коли
про се будемо говорили, чи двайцятькрайцарові
платні є справедливі, чи недостаток лісів, сіно-
жатий, пасовищ, орної землі є доскульним, чи
ні, чи розходять ся тут о соціальну прояву над-
звичайної ваги, чи ні, тоді, по моїй гадці: ми
дали-б собі дуже леґо раду з польским Колом.
І панове з польского Кола не були би в силі за-
таїти, що визиск існує. Пан Гневош, звісний
бесідник (сміх), вправді сказав на зборах в Бу-
чачи: Нині нема визиску! (протести). Прошу, се
ви сказали, прецінь се було у всіх часописях!

А він в своїй війсковій, скажу отвертості, аби
старого пана не обидити (веселість) — вірив, що
для праці руского хлона двайцятькрайцарові пла-
тні не є зовсім визиском. Се зглядні понятя у
ріжних Европейців (веселість). Я тої гадки, що
коли би ми в Европі устроїли голосованє над
тим, чи двайцятькрайцарові платні становлять
визиск, чи ні, Европейці зовсім певно станули би
по нашій стороні, а не по стороні потивого па-
на вояка (сміх і потакуваня).

Народний страйк, чи економічний?

В економічних справах — кажу се без
хвальби — ми соціалісти є властивими знато-
ками (потакуваня). Коли розходить ся о нужду,
то ми є тими лікарями, які знають ся на справі.
На способі житя і потребах дідичів може не зо-
всім розуміємо ся (веселість), але тим ліпше на
вужді селянина і робітника, хотів ми не є про-
фесорами (сміх і потакуваня). Отже панове,
польске Коло в цілій тій галицькій дискусії го-
ловний натиск клали на ось що: що се не є су-
спільна борба, що се не економічний спір, лише
політична борба; „чоловік науки“ говорив про
народно-політичну борбу, а граф Дідушицкий на-
звав єї прямо анархістичною борбою.

Панове! Прецінь в сїм їх сила, що они о
свідчають: бачите, прецінь тут не розходить ся
зовсім о платні! Приміром „чоловік науки“ ска-
зав: Треба розріжнити економічно-суспільні еле-
менти від політично-народних. Але потім твер-
див: Народно-політичний-елемент промостив собі
дорогу і врешті взяв гору. Але він не каже, чи
сеї другий елемент вже не існує, не каже, що
хлопам вже ліпше зачало поводити ся, коли за-
кричали: Смерть Ляхам, смерть Полякам! Хлоп
так само терпить голод, як і перед тим, і треба
хйба на се плиткої зарозумілості професора уні-
верситету (голосний сміх), аби забути, що хотів
би рускі хлопці стали нараз шовіністами, хотів
би стали нараз рускими патріотами, то прецінь,
на Бога, нужда не перестала задля того існу-
вати!

Я кажу, що оба чинники ділають завсїгди
а завсїгди і треба бути університетским профе-
сором, щоби заявити, що наперед люди жили в
нужді і відчували економічну потребу страйку,
а потім нужда розвіяла ся, а люди стали нагло
рускими патріотами. Панове! се насильне втру-
чуванє політичного і національного чинника обом
народам шкочить вельми — кажу се отверто —
не лише Русинам, хотів они є слабосильні, але
і Полякам, хотів би посїдали всі мандати з ці-
лого краю.

Русини а Поляки.

Панове! Хйба знаєте, що в новітній добі
нема сили на сьвітї, яка могла би якийсь люд
винародовити, що найдрібніші відломки наро-
дів відроджують ся немов чарівною силою, що
зростаюча культура буде чимраз більше пошу-
кувати народних форм, аби сї форми вповинити
змістом культури, отже будуть мусіли виречи
ся вирваня Русинам їх народности і накинєня
іншої. Жаден розумний Поляк не може думати
про се, а коли річ так має ся, то позвольте со-
бі сказати: Коли борба не має виглядів, коли
обі сторони, бодай о скілько є розумними, пі-
знають се, тож пощо щораз наново підсичувати
борбу, чому не хочете радше шукати способу
порозуміня обох народів? Колиб се були
такі різні народности, як пр. німецька і славян-
ська в Чехах, то а скорше зрозумів би сей спір,
хотів і тоді глибоко і з цілого серця я жалу-
вав би над тим. Але Русини і Поляки з легко-
стію розуміють руску мову, а мешкають, мовби
вросли ся одні в других, так що дійсно не мо-
же бути бесіди про майоризацію під грозою
вчної борби. Чиж се не розумно, коли звизаю
обі сторони: Панове! здержуйте язву шовінізму
в краю, не допускайте до сего, щоби шовіністи
по обох сторонах розпаножили ся, не слухайте
„мужів науки“, які підсичують народи протів се-
бе, не дайте звести себе звичним фразам, які
не мають приступу до голови розумного чоловіка.

Задля чогож се безнастанне накинєня ся
одної народности на другу? Прецінь на милість
Бога, кождий знає, що Русини не є народом,
який має власть в Галичині. Сего прецінь ніхто
не схоче твердити; се було би перфідією, підсичу-
ванєм, колиб хто хотів твердити, що вчєра
сказав п. професор Гломбінський, що бути Ру-
сином, се є привілеєм, бо тоді авансує ся. (Гучні

і численні оплески). Дам Вам примір — нічого
тут без доказів не хочу говорити — вискажу
Вам, що оба народи, Русини і Поляки, при пер-
шїм кроці наперед в борбі за незалежність, за
свободу і за право рішати самим собою; в бор-
бі за хліб і цивілізацію, можуть лише стратити,
коли з собою жиють в крамолі. Вискажу се Вам
на класичнім примірі. Професор др. Гломбін-
ський позволив інтервювати себе одним редакто-
ром сеї німецької часописи, при яким свівробіт-
ництво д-ра Івана Франка має бути чимось так
дуже лихим — розходить ся тут о „Die Zeit“ —
зовсім тим не знеславив ся, що говорив з днеш-
никарем (веселість) — і при тїм висказав свій
погляд про відокремішненє Галичини.

Панове! Колиб Поляки і Русини жили з со-
бою в згоді і солідарности, то я певний, що
жадна сила в сьвітї не змогла би унеможливити
відокремішненя Галичини. Бо щож, при фактяч-
них язикових відносинах, міг би позискати в
краю німецький урядник з Відня, колиб ми сего
не бажали собі? Знаєте прецінь, що раз канди-
дував протів Дунавського один секційний шеф,
на імя Ерб, який від Лясєра одержав багато
поручень до галицьких старостів. Заледви прибув
до Білої, прийато єго торжественно котячою
музикою. А сам староста аранжував сю котячу
музику (веселість). Польский кандидат мав за
собою населєне. Однак як довго Русини
будуть уважати відокремішненє Га-
личини за величезне політичне, наро-
дне і суспільне нещастє для себе, так
довго Ви не достигнете ціли.

Дайте людови виборче право.

Також і инша вина мєтить ся тепер на
Вас. Як довго пролетаріят — або коло мільон
триста тисяч душ — не має виборчого права
до союму і громади, так довго він цілою силою
мусить опирати ся сему, щоби відокремішненє
Галичини стало фактом. Дайте людови права
люду, дайте народови права народу, а тоді зо-
всім инакше, чим тепер, будемо ступати в бу-
дучність. (Посол др. Гломбінський: Алеж діста-
нете їх!) Від вас? (Жива веселість). Коли Діду-
шицкий мені їх не дав, то ви даєте їх? (Знов
загальний сміх).

Панове! Все мєтить ся, жадна сила, а та-
кож народне, моральне і суспільне роздратованє
не переминає без наслідків, не переминає без
вислідів. Здає ся майже, немов би в сьвітї духа
незнакомість моральної енергії однако була пра-
вом, як в сьвітї фізичних прояв. Можете нині
триюмфовати над нами, можете одушевляти ся
своїми бесідниками, можете їх оплескувати, але
як довго не усунете тих господарських відносин,
як довго обжалуванє, піднесенє з тих лавок,
не зібете уступ по уступі, цифра по цифрі, так
довго поилишить ся в Галичині стара відьма —
нужда, яка буде материю дальших злочинів. Як
довго буде панувати темнота серед населєня, то
можете декламувати, скілько Вам подобає ся;
Сї події будуть повторювати ся і як упір буде
появляти ся перед Вами люд з горючим смо-
лоскипом, загрожуючи Вашим дворам. (Оплески)
(Дальше буде.)

НОВИНИ.

— Календар. В суботу: руско-кат. Андрея
апост.; рим-кат. Луці, Отилії. — В неділю:
руско-кат. Наума, Філарета; рим-кат. Спіри-
дона.

— ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні місяця про-
симо наших Вп. Передплатників о скорє відновле-
нє передплати, зглядю о вирівнанє залеґлостей,
бо на кредит не будемо висилати часописи.

— Драматичне тов. ім. Котляревського у Львові,
ухвалило виставити, перед лат. святами, в салі
тов. „Gwiazda“ „Наталку Полтавку“. Ста-
ра се штука, а однак все а все нова; а сям раз-
ом буде она вже цілком нова, бо по раз пер-
ший буде відіграною у Львові ціла пієля
оригіналу Котляревського (отже неско-
рочувана) з чудовою музикою М. Лисєнка,
у нас майже зовсім незнаюмо. Сьпиви сольові,
дуєти, терцети, як і кінцевий фінал — секстет
підуть усі без пропусків. Орхестра, крім акомпа-
нєнєнту до сьпівів, відіграє увертуру і два ан-
тракти до Наталки, також Лисєнка. Участь в
представленю беруть самі наші солісти-аматори.
Близше подамо пізнійше.

— Народні віча. Гадка піднесєна нашою часо-
писію перед місяцем в справі устроюваня наро-

дних віч, прийнята ся. Доси відбули ся віча в Старім Самборі, в Калуші і в Станиславові, а дня 16. с. м. відбуде ся народне віче в Богородчанах в сали повітової ради з таким порядком: 1) Наше шкільництво. 2) Парцеляція ґрунтів. 3) Організація повіта. 4) Внесення учасників. Початок віча о 11. год. перед полуднем. За комітет підписаний: *о. В. Паук.*

— **І. загальні збори тов-а «Шкільна Поміч»** в Сокалі відбудуть ся в четвер дня 18. с. м. о 1. год. пополудни в домі руского Касина.

— **Хліборобські страйки перед судом.** В днях від 28. падолиста до 6. грудня с. р. відбули ся в золочівськім суді три карні розправи проти селян-страйкарів. Дня 28. і 29. м. м. ставали перед карним трибуналом селяни з Куткора обжаловані о публичне насильство і переступ коаліційного закона. По переведеній розправі трибунал увільнив всіх від обжалованя о злочин насильства, а засудив лише за порушене §. 3. коал. зак селян: 1-го на 14 днів арешту, 8-ох на 8 днів, 2-ох на 5 днів, 7-ох на 3 дні арешту, а прочих 6-ох обжалованих увільнив від вини і карн. — Дня 2. 3. і 4. с. м. ставило ся до розправи 33 селян з Убиня, обжалованих о злочин публичного насильства. По переведеній розправі трибунал засудив: Костя Чмолу Карпова на 5 місяців, Івана Чупіла і Григорія Гуньку на 4 міс., Олексу Чернобая на 3 міс., Василя Козака і Василя Лавринова на 2 місяці тяжкої в'язниці з постом що дві неділі. За порушене коаліційного закона трибунал засудив: 3 селян на 3 тижні, 1-ого на 4 тижні, 1-ого на 2 тижні а 3-ох на 3 дні арешту. Прочих увільнено. Всі обжаловані пересиділи до 12 тижнів в слідчій в'язниці. Боровив др. С. Бохеньский — Дня 6 грудня відбула ся в тім суді апеляційна розправа проти 18 селян із Борткова, в котрих при першій розправі засуджено 1-го на 6 неділь, а 17-ох на 1 місяць арешту. По переведеню розправи апеляційний трибунал змінив вирок першої інстанції і засудив 1-ого на 8 днів, а 4-ох на 3 дні арешту; прочих 14 увільнив. Боровивли адв. Рожанковский і др. Бохеньский.

— **Подяка.** Виділ філії тов-а «Просвіта» в Станиславові складає отсим подяку хорам Вп. селян з Викторова і Микитивець за їх сьнів на концерті людовим, устроєнім дня 8. грудня с. м. а Вп. Денисови Сичинському за артистичний провід над ними, не менше Вп. аматорам тов-а «Рускої Хати» за виставу «Заволоки» і взагалі всім тим, що причинили ся до удачі концерту якимнебудь способом. — За Виділ: *Рибчук.*

— **Іменованя.** Президія гал. крав. дирекції Скарбу іменовала податковими поборцями: Волод. Кобляньского для Жабя і Стан. Турнеллього для Йорданова, Волод. Созанського для відділу податкового старства в Коломиї, Мих. Копистинського для Дуклі; контрольорами податковими: Каз. Пендрацкого для Белза, Альфр. Геллера для Староїсоли, Йос. Ліскевича для Нового Села, Фр. Білинського для Борині, Кам. Стройновского для Лютовиск, Тад. Ніклевича для Рудок, Івана Ціхоцкого для Войничча Отм. Цілинського для Сокаля, Альб. Мора для Скалату, Каз. Вонсовича для Жабна і Франца Брожинку для Горлиць; податковими офіціалами: Евг. Нижанковского для Жовкви, Юл. Пеллєра для Тернополя і Вас. Гаврилова для Дрогобича, Волод. Коморовского для Тернополя, Ів. Вілюша для Ходорова, Валь. Гедзерского для Дрогобича, Йос. Бриковича для Козової, Івана Слівинського для Долини, Йос. Попілку для Жовкви і Юрия Мартинюка для Заліщик; податковими адюнктами: Фр. Лею для Радомишля, Арт. Дубеньского для Ніска, Валь. Романьского для Радехова, Алекс. Німчевского для Грималова, Ант. Доманьского для Радлова, Петра Брильского для Комарна, Буст. Вольского для М стів вел. Йос. Ягоша для Горлиць, Ар. Д. Фішмана для Бжеска, С. Страку для Ропчиць, Волод. Бойцету для Ярославла, Ів. Руцицкого для Тлустого, Берн. Рагтнера для Жмигорода, Евст. Бітнера для Потока золотого, Григ. Ясінського для Цішанова, Лию Легкого для Ляманової, Ад. Кравса для Слемєня і Ів. Махальского для Куликова.

— **З львівського університету.** Цісар іменував надзв. проф. морального богословія д-ра Стан. Нараєвского звичайним професором львівського університету.

— **Др. Вячеслав Соберанський,** професор фармакології і фармакогнозії на львівськім університеті, помер ний рано на недугу легких, в 41. р. жати.

— **Антикарський страйк.** Вчєра була у намісника депутация львівської Каси хорих в справі антикарського страйку. Намісник заявив депутациї, що правительство жде, поки одна з інтересованих сторін не виступить в угодою. На се замітив провідник депутациї дир. Гудец, що правительство повинно вдати ся в сю справу. Намісник відповів, що правительство буде певно пам'ятати про свій обовязок, та запротестував проти звалованя вини на правительство і на властителів антик.

— **Злука руских послів.** *Stowo polskie* одержує з Відня отсю телеграму: Кружить поголока, що

оби парламентарні рускі фракції нараджують ся над утворенем одного руского клубу.

— **Напасть на адвоката.** Львівський адвокат др. Ляндав виїхав дня 1. с. м. залізницею через Стрий до Борислава в гостину до свого тестя Гопфінгера, урядника галицького банку кредитового. За Стриєм на пристанку Завадів вєли до того самого переїску Штольд і его зять з Нежухова, і скоро лиш побачили д-ра Ляндава, почали его напастувати, щоби їм віддав золотий годинник, котрий украв в ночи зі середи на четвер минулого тижня, ночуючи у них в Нежухові. Др. Ляндав вилегітимував ся, хто він і увірвав їх, що ніколи не був в Нежухові, отже і не міг там почувати, та що перший раз в житю їх видить. Але то все не помагало, бо Штольд і зять его домагали ся віддана золотого годинника. Так приїхали аж на стацию Дрогобич, де прикликали з перова поліціянта і казали д-ра Ляндава яко злодія арештувати і зревідувати. Др. Ляндав вже не міг поїхати до Борислава, бо мусів під ескортою жандарма піти на поліцію до міста. У інспектора поліції вилегітимував ся др. Ляндав знова, а той его увільнив, але Штольд і его зять оперли ся тому і зажадали, щоби на їх одвічальність віддати пізаного злодія до суду. Отже всіх відослано до суду, де при утні дрогобицькі адвокати пізнали зараз свого товариша, а тоді судия по списаню протоколу увільнив его, а Штольда і зятя задержав яко незнакомих. Коли др. Гаймберг поручив за Штольда і его зятя, то судия і їх увільнив, але ціла та істория закінчить ся мабуть аж перед судом окружним в Самборі, бо др. Ляндав записав Штольда і его зятя о клевету.

— **За обиду султана** засуджено Тодоровіча, редактора більгородської часописи «Малі Новини», на 3 місяці в'язниці.

— **Конкурс.** Товариство «Шкільна Поміч» в Коломиї пошукує від 1. лютого 1903. р. головного настоятеля до свого Інститута. Обовязки настоятеля є: а) моральне домовє веденє і надзір над конвікторами, за що відповідає перед Виділом товариства і одержує від Виділу інструкції; б) весь час, коли конвіктори дома, перебувати з ними. — За свій труд дістає настоятель мешканє, харч і пранє в Інституті і 20 К місячно; надто вільно єму уділяти лекцій конвікторам за окремою винагородою. Угода обовязує до кінця року шкільного 1903. Подавати ся можуть абитуранти гімназіяльні і академіки до 10. січня 1903. р. на руки голови. В Коломиї, дня 1. грудня 1902. За Виділ тов-а «Шкільна Поміч»: *С. Недільский,* голова. *Іван Велик,* писар.

— **Переписка Редакції «Читатель Руслана».** Присланої Вами жалоби на почтовців «в околиці Кізлова» не можемо містити, бо не подано почти, на якій пропадають листи. Признасте, що всіх почтовців «в околиці Кізлова» годі посуджувати о шпійонство.

— **На бурсу Руского Торариства педаг.** у Львові зложив у нас Вп. П. Вішньевский 60 сот. — разом від 1/ХІ с. р. 21 К 90 сот.

Посмертні оповістки.

— **Катерина з Товарищких Паславска,** вдова по бл. п. Плятоні Паславськім, почет. крилошанній парохи в Белзі, упокоїлась в 76. р. жати в Бєску у своїх свояків Кузиків. В. І. п!

Наука, штука, література.

— **Із нашого театру** (Допись з Коломиї). (Конець). Що публіка наша любить своєю старину, що у неї є живий інтерес до козащини, на се доказом повна по береги саяна «Невольнику», 5 ти актовому образі історичному М. Кропивницького. Отсе здрамотизована поема Шевченка тойж назви. А як всяке драмотизованє так і се не конче вдатне. Не дає суцільної драми, яке-б мало поступєнно розвинєну акцію — се лиш ряд образів. Всеж таки образи ті дуже гарні, змальовані вірно під історичним зглядом. А й ситуації сотворені гєнієм безсмертного Тараса — вражають публіку до слїа. До того прилучують ся ще й глибокий патріотизм, любов України, що віє із кожного майже слова у штуці. Тож не диво, що твір сей приковував увагу слухачів та що на сали лили ся слези не лиш «дівочі», але й старечі. Є дивний чар у рідному слові, який ще стєпениєть ся, коли оно живе, коли підносять его вагу ще й театральна обставина. Тож зворушило ся не одно серце і в такого, що давно забув, якого він роду... При кінці штуки вислухала публіка гимн «Боже єдиний» — стоячи в урочистому настрою. Певно, що до такого успіху причинила ся і хороша бездосадна гра артистів Кому віддати першєнство чи и. Гємбицькому (Коваль), чи Підвисоцькому (Неплюй)

— не звати. Бравим козарлюгою був також п. Нижанковский (Опара). Справді типи козацькі були знаменито підковлені! п. Петрович (Степан) виїшов найлучше в останньому актї. П. Рубчакова (Ярина) прєгарно віддала розпуку при послїдній зустрічі, шкода лиш, що в характеризованю не зазначила слїдів туги і смутку. Дуже добрим кобзарем був Рубчак, що гарно відсьпівав свої пісні. П. Кравчуківна (Оксана) та всі поменші ролї виїшли також добре, гарно держались і хори передоєм в актї III.

Певне се, що доля кожного директора театру зневолює его виставляти від часу до часу оперетки, із касових зглядів. Та все таки повинно ся добирати щось нового, а у нас яку народну оперетку — а не виставляти таких обґранив річий як «Ямарі», що їх відоґрано 9/12 Каса не дописала, бож се річ вже надто знана. Штуку відоґрано вдоволяючи, хоч за повільним темпом, як на оперету. Та оплески публіки і тепер лунали в нагороду пп. Рубчакові, Стефановичевій, Осиповичевій — Петровичеві, Рубчакови і Шереметі. Не зле грали й п. Захарчук, Стефанович та Юрчак. Замітимо лиш, щоб п. З. поводив ся більше по княжєски, а не носив циліндра на потилиці, та щоб уважав на дикцію при сьніві. Туристкі-ж підійняють відповідно сукню, а не ходять в ній як у хатї, се на увагу графіянки.

Тут ще кілька слів про афіши. Передоєм констатуємо, що їх вид не залежить від волі п. режисєрів — се щоб закиди не йшли на лиху адресу. Отже передоєм у Акости не є траґедия Гуцкого, бо не писав єї ніякий Гуцкий, лиш Гуцков, ише ся лікар а не лікар. Не годить ся також брати публіки «на велику скрипку», кажучи їй вірити, що в «Невольнику» грає рівночасно п. Петрович і атамана і рядового козака Нехайменівніс-я, та що п. Стефанович грає Куксу, коли його на сцені зовсім не було. На конець ще дещо про *domo mea*. Моя замітка про абстинєнцію від театру польської єуспільности викликала доволі «простору відповідь» в *Kołomyjsk-ij Gazette*, та ми над нею — поки-що — перейдемо до дневного порядку... Ще мав би я поговорити про деякі інші справи, та про те вже иншим разом. *Олег Сатур.*

— **Репертуар Львівської Фільгармонії.** В пятницю, дня 12. грудня «концерт Лютиї» при співучасті орхєстри Фільгармонії, яка виконає музичний твір Давіда «Пустиня».

В суботу, дня 13. груд. я «великий концерт фільгармонійний» при співучасті Маврикия Розентала, пьніста.

В неділю, 14. грудня «популярний концерт» при співучасті Людвики Марек-Онишкевичевої арт. опери.

В четвер, 18. грудня «концерт композиторський» Генриха Мельцера, пьніста, при співучасті Олєни Рєкєвіної, сьпівачки.

В суботу, дня 20. грудня «великий концерт фільгармонійний» при співучасті Маруши Чєлянської, арт. опери і Амелї Гєллєрівної, скрипки.

Телеграмм.

Відень, 12. грудня. Провідники чєскої шляхти мали вчєра конференцію з заступниками Молодочєхів в справі вилучєня бюджетової провїзорї з під обструкції. Перєсправи не довели до ніякого вислїду.

Відень, 12. грудня. Комісія чєского клубу, вибрана для оброблєня чєского єляборату, радила вчєра над проєктом пп. Герольда, Жачка, Крамаржа, Прокопа і Грегєра. Ухвалєно взяти за основу проєкт Крамаржа і доповнити его иншими проєктами.

Відень, 12. грудня. Цісар прийняв вчєра на авдїєнції міністра гр. Гєлуховского. Авдїєнция трєвала більше як годину.

Будапєшт, 12. грудня. Ситуация є так напружена, що говорять вже про розвязанє угорського соїму.

Бєрлин, 12. грудня. Німецький парламент прийняв єп блєс цєлову тарифу 184 голосами проти 136 — в другім читаню.

Мєдіолян, 12. грудня. Вибухнув ту загальний страйк трамваєвої служби.

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Соїшна

Найславніша програма!

від 1. до 16. грудня 1902.

При співучасті військової музики 30. п. п.

1) Увертура. Реклямограф. 2) Gizela Konrady, тирольська співачка. 3) Ernesto Felden, блискавичний трансформатор. 4) Hohenfels, польська співачка. 5) George Jackson, мурин-ексцентрик. 6) Дружина Александров, українські співачки і танцюристи. 7) Орхестра. 8) Арабська дружина Hadji Mohamed. 9. La belle et Celebre Heliosa Titcomb, зі своїм тансером Стефаном Moscaigno, полуднево-американська співачка і тансерка. 10) Григорий Hartman, ілюзіоніст. 11) Американський біоскоп, Алї Баба і 40 опришків. 12) Марш.

Що дня о 8. год. вечером велике представлене. В неділю і свята два представлення. Що пятницї High-Life представлене. Білети вчаспїше можна замовляти і набути в конторї Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

НАКЛАДОМ ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

ДО БРАЗИЛІ!

драма в галицького, еміграційного руху в 4 актах. — Ціна 80 сот.

«Діло» (ч. 53. з дня 7. марта 1898) писало в фейлетонї про сю драму: Сам предмет цїкавий і змальоване его справді артистичне. Тенденція прехороша. Се здає ся одинока драматична штука у нашїй літературї з так прекрасними гадками, з так похвальними амаганями. Она може мати превеликий, корисний вплив передо сїм на наше селянство.

Ся драма надає ся на вистави по читальнях, тим більше, що справа «міграції» є ще завсїгди у нас актуальною.

Набути можна в Ставропигійській книгарни у Львові.

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подїя з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та в обох руських книгарнях у Львові.

Ціна примірника на велїновім паперї вносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.).

Льоси на сплати

місячні в правом до вигравих до зложено першої рати поручас банковий дїм Шіц і Хаєс (Schütz і Chajes) у Львові пл. Марийскї ч. 7. Купно і продаж ефектів, льосів і монет. Виплата купонів. Безплатна ревізія льосів і ефектів. Проспекти висилає ся оплатно.

6(31—50

НА КОЛЯДУ!

і на дарунки в день св. Николая

надають ся найліпше

ВИДАНЯ РУСКОГО ТОВА ПЕДАГОГІЧНОГО.

Образкові виданя.

* 8 Звїринець	20 сот.
* 9 Гостинець	20 "
* 10 Забавки	20 "
* 11 Менажерия	20 "
* 24 Дїточї вигадки ч. I.	60 "
* 25 " " ч. II.	60 "
* 26 Намї звїрята	80 "
* 58, 68 Казки народні ч. I і 2 по 50 сот. разом опр.	1 K 30 "
* 60, 62, 69, 75, 76 Казки Андерсена ч. 1, 2, 3, 4, 5 по 50 сот. разом опр.	2 K 90 "
* 63 Байки Брянчанинова	30 "
* 64 Робінзон Чайченка опр.	1 K 10 "
* 65 Мірон: Пригоди Дон Кіхота (друге вид.) опр.	1 K 10 "
* 66 Байки братів Грімів	50 "
96 Дїтвора	1 K "
97 Звїрята домашні	80 "
98 Приятелї дїтїй	1 K 20 "
99 Ах яке хороше	2 K "
100 Для розривки	1 K 20 "
* 101 Гете-Франко: Лис Микита (третє цілком змінене виданє) опр.	1 K — "
	1 K 30 "

Виданя без образків.

* 1 Молитвенник народний, 30 сот., в полотно оправлений по	40 сот.
2 Др. Л. Кельнер: Коротка історія педагогії	60 "
* 3 Китиця желань 2. ро ширене виданє	40 "
* 4, 5, 6 Читанка ч. I, III, IV. опр. по 40 сот., без оправи по	20 "
* 7 Ів. Левицький: Попались. Рїздвяні сцени	20 "
* 12 Вол. Шухевич: Записки школяря	40 "
* 13 Тарас Шевченко: Кобзар для дїтїй	30 "
14 Гордїенко: Картагинці і Римляни	20 "
* 15 Юлій Верне: Подорож довкола землі 1 K 20 сот., опр.	1 K 50 "
16 Др. Мих. Пачовский: Замїтки до науки рускої мови	60 "
19 Др. Мих. Пачовский: Биливи і думи	20 "
20 Дзвінок з 1894. р.	4 K — "
26 Др. Мандибур: Олімпія	40 "
27 Віра Лебедова: Гостинець дїтям	50 "
* 28 Василь В-р. Джонатан Свіфт. Подорож Гулївера до великанів	50 "
* 29 Мальота: Без родини 80 сот., опр.	1 K 10 "
* 30 А. Глодзїнскїй: Огляд шкільний	1 K 20 "
31 Сальо: Непос, учебник для III кл. гімна.	1 K 30 "
32 Kokurewicz Józef: Podręcznik dla kapelaryi szkolnej	60 "
* 33 Л. К.: Робінзон велїноострований	20 "
37 О. Нижанковский: Батько і мати, двосьпів в фортепяном	20 "
38 Дніпровой Чайки: Коза дєреза	50 "
39 Мапа етнографїчна Русь-України	40 "
40 Марановский: Приниси до іспитів	40 "
41, 42, 43, 44, 45 Дзвінок з р. 1895, 1897, 1898, 1899, 1900 по	4 K — "

46 Вол. Шухевич: Від Бєскида до Андів	20 "
* 47 Ів. Франко: Абу Каземовї Капці	40 "
49 Дзвінок з 1901. р.	6 K — "
50 Остап Макарушка: Короткий огляд руско-укр. письм.	30 "
* 54 Тарас Шевченко: Кобзар 2 K, опр. 2 K 40 сот., в полотно	2 K 70 "
59 Ів. Франко: Коли ще звїрі говорили, казки для дїтїй оправлений	80 "
61 Віра Лебедова. Малї герої 50 сот., опр.	1 K 10 "
* 67 Ів. Спїлка: На чужинї 40 сот., опр.	70 "
70 Стефан Пятка: Дарунок для дїтїй 40 сот. опр.	54 "
* 71 Оповіданя для дїтїй 40 сот., опр.	60 "
* 72 Мих. Коцюбинський: Оповіданя 40 сот., опр.	54 "
* 73 Олекса Катренко: Оповіданя 40 с., опр.	54 "
* 74 Василь В-р.: Подорож до краю Ліліпутів 50 сот., опр.	64 "
* 77 А. Кримский: Пе. екледи 40 сот., опр.	54 "
78 Картки з історїї України-Руси	40 "
* 79 Д. Н. Мамина Сабїряка: Двїтїчі оповіданя 30 сот., опр.	44 "
* 80 А. Пушкін: Байки	30 "
* 81 Марко Вовчок: Оповіданя I часть 30 с., опр.	44 "
* 82 Марта Борецка: Істор. опов. 40 сот., опр.	60 "
* 83 Ковалів Стефан: На прїчках, опов. 30 сот., опр.	44 "
* 84 Др. Мих. Пачовский: Народні Думи з поясненями, I ч. 40 сот., опр.	60 "
* 86 Гр. Л. Толстой: Казки 40 сот., опр.	54 "
* 87 Пєєми О. Кониського 30 сот., опр.	44 "
* 88 Покарана лож. Комедийка Кучальської 20 сот., опр.	34 "
89 Оповіданя М. Вовчка: II ч. Івститутка 40 сот., опр.	60 "
* 90 Дивні пригоди Комаха Сангвіна, I частина 40 сот., опр.	70 "
* 91 Перша Китичка для малих дївчат. Е. Ярошвинської	20 "
* 92 Малий співаник	20 "
* 93 Клявдия Лукашевич: Серед цвїтів, комедия в 2 дїях 16 сот., опр.	30 "
* 94 Друга китичка для малих дївчат. Е. Ярошвинської 20 сот., обї опр.	54 "
95 Шекспїр в повістках 30 сот., опр.	60 "
102 Двї могили Королевского 18 сот., опр.	32 "
103 Англїйскї казки 24 сот., опр.	38 "
* I. Леовїла Глїбова: Байки	10 "
* II, III, IV. В. Чайченко: Олеся; Комар; 2 опов. по 10 "	
* VI. Дума про княгиню Кобзаря	10 "
* VI, V. Дніпровой Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по Учителю на р. 1890—1900 по 2 K, з р. 1901	4 K

Книжки, означенї звїздкою, апробованї Радою Шкільною на нагороду пильности до шкїл народних, Інститутка і Шекспїр в повістках до шкїл видїлових, а «Огород шкільний» поручений до бібліотек шкїльних.